

ÖZETLER

ZOOTEKNİ, HAYVAN BEESLEME ve BESLENME HASTALIKLARI

* LANG, K. Canlı hücrede metabolizmanın lokalizasyonu. *Lokalisierung des Stoffwechsels in der lebenden Zelle, Fette und Seifen*, 54, 748 - 751, 1952.

Yazar tarafından morfolojik hücre strüktürlerinin lipoid metabolizması hakkında son görüşlere temas edilmektedir. Hücre metabolizması strüktür elementlerinin (hücre çekirdeği, mitokondri, mikrozom ve sitoplasma) müşterek tesirine bağlıdır. Bu tesirlerde her bir elementin özel fonksiyonları mevcuttur. Sitoplasma, hücreye gelen besin maddelerini hazırlar. Meselâ yağların sabunlaşması metabolik olaylar için bir hazırlıktır. Mitokondrilerde besin maddeleri nihai oksidasyonla CO₂ ve H₂O ya ayrılır. Bu esnada serbest hale geçen enerji de fosfat (Adenosintri-phosphat) teşekkülüne harcanır. Bu bakımdan mitokondriler strüktüre bağlı sistemde biyolojik oksidasyon fermentlerini ihtiva ederler. Bilhassa bu fermentler Haeminproteinler, sarı ferment, dehidrogenazlar (Pyridin proteinler) ve limon asidi siklusunu teşkil eden fermentlerin hepsini içine alırlar. Mitokondrilerin sayısı hücrenin enerji ihtiyacına göre değişir. Hücrelerin strüktür elementleri büyük ölçüde lipoidlerden bilhassa fosfatidlerden yapılmış olduğu halde bunların kuvvetli bir metabolik aktiviteye sahip olmaları enteressandır.

Sabri DİLMEN (Ankara)

HANNING, G.: Muhtelif yapıda rasyonların domuzlarda ağırlık, kan şekeri ve serumdaki proteinlere etkisi. *Der Einfluss verschiedener Zusammensetzungen auf die Gewichtszunahme, dem Blutzucker und die Eiweißkörper im Blutserum der Schweine*, *Dtsch. Tierärztl. Wchschrft.*, 61, 253 - 255, 1954.

Araştırmacı tarafından 12 domuzla beş grup halinde muhtelif rasyonlarla yemleme deneyleri yapılmıştır. Deneme başlangıcında bütün hayvanların yaşı on hafta idi.

Grup	Yemler	Protein/Nişasta de- ğeri oranı
Normal yemleme	Patates, hububat kırmısı, balık unu	1 : 7.4
Yulafıa yemleme	Yulaf kırmısı, biraz patates	1 : 7.7
Arpa ile yemleme	Arpa kırmısı, biraz patates	1 : 9.4
Mısırıa yemleme	Mısır kırmısı, biraz patates	1 : 11.9
Patatesle yemleme	Murhasıran patates	1 : 15.7

Bu denemede hayvanların kan şekeri, serum proteini ve ortalama günlük ağırlık artışı tesbit edilmiştir. Deneme başlangıcında 12 hayvandan elde edilen ortalama değerler şöyledir :

Kan şekeri	%	85.5 mg
Albümin	%	3.23 g
Glubulin	%	2.60 g
Total protein	%	5.83 g

Bu deneme sonuçlarına göre ; yemlerle verilen protein nekadardır azsa günlük ağırlık artışı o nisbette düşüktür. Denemenin III. döneminde normal yemlemeye alınan hayvanların günlük ağırlık artışı 558 a tesbit edildiği halde patatesle beslenen gruptaki hayvanların günlük artışları 281 g olarak bulunmuştur. Bu arada karbon hidrat miktarı rasyonlarda artıkça kan şekeri seviyesi de yükseldiği gibi serum proteini de yemlerdeki protein miktarına bağlı kalmıştır. Yemlerde protein azaldıkça serum albümin miktarı da azaldığı halde Globulin miktarı hemen hemen aynı seviyede kalmıştır.

Sabri DİLMEN (Ankara)

HAMMOND, J. : Progress in the Physiology of Farm Animals, Vol. I, VII+392 +XV, Butterworths Scientific Publications, London, 1954.

«Evcil hayvan fizyolojisinde ilerlemeler» üzerinde geniş bir literatür derlemesini bir araya toplayan bu kitap son yıllarda hayvan besleme ve zootekni alanında yayımlanan eserlerin en aktüel olanlarından biridir. Bu eser, bilhassa Anglo-Sakson dergilerinden hazırlanmış bir derlemedir. Kitap beslenme ve metabolizma ile muhit olmak üzere iki ana bölüme ayrılmıştır. Beslenme ve metabolizma bölümünde şu konulara yer verilmiştir : 1) Ruminantların beslenmesi (K. L. Blaxter), Bu kısımda bilhassa rumen florası, süt emen buzağuların ve kuzuların beslenmesi, gelişmiş hayvanların beslenmesi, enerji ve protein metabolizması üzerinde durulmaktadır. 2) Domuz beslenmesi (R. Braude). Bu kısımda domuzların beslenmesi son araştırmaların ışığı altında aydınlatılmaktadır. Enerji, protein, yağ, ham sellüloz, vitaminler, mineral maddeler, su ve antibiyotikler gibi domuz beslenmesinde özel bir durum gösteren konular etraflıca aydınlatılmaktadır. 3) Kanatlıların beslenmesi (W. Bolton). Bu kısımda bilhassa hazım, yaşama ve verim payları, protein ihtiyacı, protein metabolizması, mineral madde ihtiyacı, vitamin metabolizması ve ihtiyacı ve muhtelif geliştirici faktörler üzerinde geniş ölçüde durulmaktadır. 4) İz elementler (D. P. Cuthbertson). Bu kısımda bilhassa hayvan beslenmesinde özelliği bakımından Kobalt, demir, bakır, Molibden, Manganez İyod v.s. ye geniş yer verilmiştir. İkinci bölümde «Muhit» konusu işlenmektedir. Bu bölümde : 1) Evcil hayvanlar ökojisi (N. C. Wright), 2) Evcil hayvanların çevre fizyolojisi (J. D. Findley), 3) Kuşlarda ısı regülasyonu (J. C. D. Hutcheson),

gündüz ışığının etkileri (N. T. M. Yeates) gibi önemli fizyolojik problemler işlenmiştir. Her bahis sonunda geniş bir bibliyografiye listesi bulunmaktadır. Fizyoloji ile ilgililere tavsiye olunur.

Sabri DİLMEN (Ankara)

GRAU, R.: Sığırlarda doku yağlarının sarı renkte olması. *Das Problem der gelben Rinderfette, Mittlg. d. DLG.*, 69, 736-740, 1954.

Yazar tarafından sığırlarda beyaz doku yağının sarı renkte yağa tercih edilmesi göz önüne alınarak sarı yağın kalite ve özellikleri üzerinde durulmuştur. Araştırma merada bulunan sığırlar üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmada böbrek ve göğüs bölgelerinden alınan 10 sarı renkte yağ numunesiyle aynı bölgelerden alınan 10 beyaz yağ numunesi ele alınmıştır. Kimyasal yapı bakımından beyaz yağlarda su miktarının sarı renkteki yağa nazaran daha fazla olduğu tesbit edilmiştir. Aynı bölgelerden alınan sarı ve beyaz yağ arasında yağ asidi bakımından karakteristik bir değişiklik tesbit edilememiştir. Bundan başka her iki cins yağın kıvamı arasında da bir fark görülmüştür. Buna karşılık sarı böbrek yağının beyaza nazaran daha çabuk bozulduğu anlaşılmıştır. Yazara göre bu problemin müteakip araştırmalarla aydınlatılması lâzımdır. Saklama esnasında sarı yağ yavaş yavaş soluk bir renk almaktadır. Yazara göre yağda sarı rengin sebebini içindeki karotin miktarında aramak lâzımdır. Yoksa sarı renk safra boyalarının tesiriyle meydana gelmez. Yazarın araştırma sonuçlarına göre beyaz yağın sarı yağa tercih edilmesinde her hangi bilimsel bir esas düşünülemez.

Sabri DİLMEN (Ankara)

HILL, H., MOCH, R. und SCHUMANN, G.: Domuzda protein metabolizması. *Beiträge zum Eiweißstoffwechsel des Schweines (I. Mittlg.)*, *Dtsche Tierärztli. Wchschrft.* 61, 213-219, 1954.

Nitrogenli besin maddeleri dokularda (İskelet, kas, bağ doku, iç organ, deri, kan v.s.) yapı elementi olarak önemli rol oynadıkları gibi, antikorsentezinde, kanın koagülasyonunda, ferment ve hormonların yapısında da önemli fonksiyonlara sahiptirler. Protein metablozmasının merkezi karaciğerdir. Yemdeki proteinin değerlendirilmesinde amino asitlerin kantitatif ve kalitatif bakımdan özellikleri (ekzogen, semiekzogen ve endogen) önemli rol oynar. Yazar tarafından bilhassa Birleşik Amerika'da sıçanlarda yapılan deneylerden alınan sonuçlar üzerinde durulmakta ve muhtelif amino asid eksikliğinin sıçan, köpek, domuz ve insanlarda sebep olduğu bozukluklar açıklanmaktadır. Methionin: Ekzogen bir amino asiddir. Organizma bu amino asidden Cystin sentezleyebilmektedir. Hayvanın Methionin ihtiyacı insandan daha yüksektir. Çünkü hayvanlarda kıl yapı ve boynuz teşekkülü için kükürlü Kera-

tin'e lüzum vardır. Domuz yavrusunun Methionin ihtiyacı Cystin'siz günlük rasyonun % 0.6 sı kadardır. Methionin eksikliği, makrositer, hiperkrom anemi, Hyperproteinaemie, karaciğer bozukluğu, toksik karaciğer Dystrophie'si (domuzda) karaciğer yağlanması v.s. gibi hastalık belirtileri görülür. Lysin: Ekzogen bir amino asiddir. Eksikliğinde büyümede düzensizlik, iştihatsızlık, kilların fazla gelişmesi ve bitkinlik görülür. Rasyonda % 1 Lysin domuz yavrularında gelişmeyi çok iyi sağlar. Tryptophan: Eksikliği sıçanlarda anemi ve kısırlığı sebep olur. İnsan ve hayvanlar Tryptophan'ın bir kısmını Nikotin asid amide çevirdikleri için triptofanca fakir mısır yedirmede domuzlarda Nikotin amid eksikliği görülür. Phenylalanin: Bu amino asid Hormonların, Thyroxin, Adrenalin ve Arterenol gibi maddelerin biosentezinde önemli rol oynar. İnsan, fare, civciv ve sıçanlarda bu amino asid hayatî bir fonksiyona sahiptir. Arginin: Bilhassa spermada bulunur. Üre sentezinde önemli rol oynar. Histidin: Fare, civciv ve sıçanlarda ihmal edilemeyen bir büyütmecü faktördür. Leucin ve Isoleucin; Threonin: Bu amino asidlerin eksikliği hayvanlarda spesifik karans belirtilerine sebep olur. Ancak organizmadaki etki mekanizmaları hakkında bilgilerimiz eksiktir. Valin: Eksikliği sinirsel bozukluklara sebep olur. Yazarlar muhtelif yemler içinde bulunan Amino asid miktarlarını bildirmekteydiler. İlgililerin bu yazıyı orijinalinde nokumaları tavsiye olunur.

Sabri DİLMEN (Ankara)

TRAUWEIN, K.: Ziraatte yararlı hayvanlarda Veteriner hekimlik ve Beslenme bozuklukları. *Veterinaermedizin und Ernährungsschaeden bei den landwirtschaftlichen Nutztieren, Futter und Fütterung No. 45, S. 352 - 356, 1954.*

Yazarın yem endüstrisi cemiyetinin yıllık toplantısında 24.IX.954 günü verdiği konferans konusu olan bu yazıda hayvan sağlığı ile beslenme arasındaki yakın münasebeti ve bu alanda Veteriner hekimin rolü üzerinde durulmaktadır. Yazar klasik hayvan besleme biliminde işlenen yağ, protein ve karbonhidratlar üzerinde kısaca durduktan sonra mineral maddeler, vitaminler ve iz elementlerin hayvan besleme bakımından bugünkü modern görüşleri geniş ölçüde açıklamaktadır. Beslenme biliminde büyük imkânlar sağlayan Antibiotikler üzerinde son görüşlere temas edilmektedir. Topraktaki mineral maddelerin hayvan sağlığı bakımından önemi üzerinde aydınlatıcı bilgi verildikten sonra karans hastalıkları ve gelişme bozuklukları bugünkü araştırmaların ışığı altında incelenmektedir. Beslenme hastalıklarından bilhassa Rachitis, Osteomalazie, Pika, genç hayvanlarda çeşitli gelişme bozuklukları üzerinde etraflıca durulmaktadır. Ayrıca eksik beslenmeden ileri gelen kısırlık üzerinde gereği gibi durulmaktadır. İlgililerin bu yazıyı orijinalinden okumaları öğütlenir.

Sabri DİLMEN (Ankara)

BÖTTGER, Th. : Sağulökozunda tümöröz şeklin çıkışı ve kalıtımı üzerinde müşahedeler. *Beobachtungen über das Auftreten und Erbllichkeit der tumorösen Form der Rinderleukose, Zeitschrift f. Tierzüchtung u. Züchtungsbiologie, 63, 223-238, 1954.*

İlgililerin bu müşahedeyi orijinalinden okumaları tavsiye olunur.

Sabri DİLMEN (Ankara)

OSTERHOFF, D. und RENDEL, J. : Immunogenetiğin önemi ve pratik bakımdan uygulanması. *Die Bedeutung und praktische Anwendung der Immunogenetik, Zeitschrift f. Tierzüchtung und Züchtungsbiologie, 63, 1-20, 1954.*

İmmünogenetik, çeşitli vasıflardaki özelliklerin immünolojik metodlarla aydınlatılmasına çalışan kalıtım biliminin bir şubesidir. Bu metod canlı organizmanın bağışıklık reaksiyonlarına dayanır. Kan yoluna giren yabancı maddelere karşı vücut koruyucu maddeler yapabilir. İmmünogenetik terimi ilk defa Amerikalı M. R. Irwin tarafından kullanılmıştır. İmmünogenetik on yıldanberi Zootekni alanında tatbik edilme imkânı bulmuştur. Bir deney tüpünde muhtelif türden hayvanların kanı birbirine karıştırılacak olursa bağışıklık reaksiyonları tesiriyle alyuvarlarda ya bir hemoliz görülür veya bi agglütinsaiyon teşekkül eder. Bir antijenle bunun antikorunu arasında meydana gelen bu reaksiyon tür özelliği gösterir. Yazıda muhtelif hayvanlardaki kan gruplarının agglutinogen özellikleri etraflıca açıklanmaktadır. Antijenik faktörlerin kalıtımını geniş ölçüde aydınlatan yazar bu önemli bilimin tatbikattaki yerini belirtmekedir. Yazar tarafından ikizlik araştırılmasında immünogenetik metodlar üzerinde durulmaktadır. Genetik problemleriyle ilgililerin bu yazıyı orijinalinden okumaları tavsiye edilir.

Sabri DİLMEN (Ankara)

KRIEG, R. : Ziraate yararlı hayvanlara kalsiyum yedirilmesinin önemi. *Die Bedeutung der Kalfütterung an landwirtschaftliche Nutztiere, Tierärztl. Umschau, 9, 17 (1954).*

Yazar tarafından önce kalsiyum ve fosfor tuzlarının hayvan organizmasındaki önemine işaret edilmektedir. Kalsiyum ve fosforun hayvan tarafından yalnız iyonize şekilde rezorbe edilebileceği hakkındaki görüşün hatalı olduğu bildirilmektedir. Kalsiyum ve fosforun barsaklardan emilmesine bu elementlerin yemlerdeki bağlanma özelliğinin de etkisi vardır. Osalik asit kalsiyum rezorpsiyonunu büyük ölçüde engeller. Bu bakımdan pancar yaprağındaki kalsiyum hemen vücutta değerlendirilemez. Tuzun suda erimesi rezorpsiyon hızına bir etki gösterirse de bu erime emilmenin bir ölçüsü olamaz. Rezorpsiyonda kalsiyumun fosfora olan nisbeti de çok önemli olup bu nisbet yemlerde 2-1 : 1 sınırında bulunmalıdır. Kalsiyumca fakir (saman, tahıl daneleri, kök, melas, pey-

nir suyu) ve fosfor bakımından zengin yemler (tahıl daneleri, kepek, küspeler, et unu ve balık unu) gibi yemlerle beslenen hayvanların günlük rasuyonlarına kalsiyum ilâvesi lâzımdır. Kuruotla veya yeşil yemlerle hayvan beslemede de kalsiyum ve fosfor ihtiyacının kapatılması unutulmamalıdır. Yazar tarafından sığır, domuz ve tavuklar için bazı ek yem reçeteleri verilmiştir.

Sabri DİLMEN (Ankara)

KINZLER, A.: Veteriner hekim ve hayvan besleme. *Tierarzt und Tierernaehrung, Berl. Münchn. Tierärztl. Wschrft.* 67, 79 (1954).

Pratisiyen veteriner hekim hayvan besleme ile yalnız hayvan sağlığı bakımından ilgili bulunmayıp, aynı zamanda ekonomik yönden de ilgilenmelidir. Zira danışma kurulları, hayvan besleme problemleriyle geniş ölçüde meşgul olmalıdır. Bu arada veteriner hekim de koruyucu maddelerin ek olarak hayvanlara yedirilmesi problemleri üzerinde durmalı ve bunları aydınlatmaya çalışmalıdır.

Sabri DİLMEN (Ankara)

HARRIS, L. P. and KUJAWSKI, W.: Annotated Bibliography of Vitamin E, 1940 to 1950, 184 S. *The Research Laboratories of Distillation Products industries, Division of Eastman Kodak Company, Rochester 3, N. Y.*

1940-1950 yılları arasında Vitamin E alanındaki tekmil yayımları bir araya toplayan bu bibliyografyayı ilgililere tavsiye ederiz.

Sabri DİLMEN (Ankara)

HARRIS, L. P. and KUJAWSKI, W.: Annotated Bibliography of Vitamin E, 1950 and 1951, 106 S. *The Research Laboratories of Distillation Products industries, Division of Eastman Kodak Company, Rochester 3, N. Y.*

1950-1951 yılları arasında Vitamin E alanındaki tekmil yayımları bir araya toplayan bu bibliyografyayı ilgililere tavsiye ederiz.

Sabri DİLMEN (Ankara)

HARRIS, L. P. and KUZAWSKI, W.: Annotated Bibliography of Vitamin E, 1952-1954, 182 S. *The Research Laboratories of Distillation Products industries, Division of Eastman Kodak Company, Rochester, N. Y.*

1952-1954 yılları arasında Vitamin E alanındaki tekmil yayımları bir araya toplayan bu bibliyografyayı ilgililere tavsiye ederiz.

Sabri DİLMEN (Ankara)

LANG, KONRAD: Gelecekte beslenme meseleleri. *Ernaehrungsfragen der Zukunft, Die Bedeutung der Ernæhrung für die Gesundheit des Menschen, S. (40-50) (1955).*

Beslenme tarzı insanlık tarihinin seyri içinde sürekli bir değişme göstermiştir. Bu değişiklik bilhassa ekonomik sebeplerden ileri gelir. Son yüz yıl içinde beslenme alanında büyük ilerlemeler görülmüştür. Bilhassa son on yıl içinde ise beslenme bilimi büyük inkılaplara sahne olmuştur. Son yıllarda halkın daha az hacimli ve hazam kanalını yormayan, kolay hazmolabilir ve doyurma değeri yüksek yiyecekleri tercih ettiği görülmektedir. Bu suretle son yüz yıl içinde et, yağ ve şeker istihlakı geniş ölçüde artmıştır. Buna karşılık kaba undan istihsal edilen ürünlerin istihlakı azalmıştır. Beslenme alanındaki bu gibi gelişmelerin sebebi bilhassa daima değişmekte olan yaşama şartlarına intibak etmek isteğinden ileri geldiği kabul edilmektedir. Bugün büyük şehir sakinlerinin kalitatif ve kantitatif gıda ihtiyaçları köyde yaşayan insanlardan çok farklıdır. Bugün büyük şehirlerde ağır işçi yerini makineye terk etmiş olduğundan ve fikri çalışmaların artması gibi türlü faktörler gıda ihtiyaç miktarı nisbeten azalmıştır. Bu arada büyük şehirlerde konut şartlarının daralmasından evlerde kiler ve depolara yer tahsis etmek mümkün olmamaktadır. Ev kadınının geniş ölçüde serbest meslek hayatına atılarak evden uzaklaşması gibi türlü faktörler mümkün olduğu kadar sofraya hazır yemeklerin getirilmesini icabettirmektedir. Bu suretle konserve endüstrisi geniş ölçüde gelişme imkânını bulmaktadır. Beslenme tarzının değişme sebeplerinden biri de ekonomik hayat strüktürünün eskiye nazaran daha komplike olmasıdır. Politik ve ekonomik şartlar büyük miktarda yiyeceklerin bir yerden uzak yerlere taşınmasını veya uzun zaman saklanmasını gerektirir. Bu bakımdan da konservecilik hızla gelişme imkânlarını bulmuştur. Şüphesiz insan sağlığı ve kabiliyeti geniş ölçüde beslenme rejiminin yeter ve uygun bir yapıda olmasına bağlıdır. Bugün beslenme alanındaki gelişmeler kültür şehirlerinde büyük beslenme tehlikelerine yol açmakta olduğundan beslenme şartlarının yeni standartlara göre düzeltilmesi üzerinde çalışılmaktadır. Bugünkü medeniyetin sebep olduğu çeşitli beslenme hastalıklarından korunma çarelerini topluca inceleyen bu yazıyı ilgililerin orijinalinden okumaları tavsiye olunur.

Sabri DİLMEN (Ankara)

BALZLI, Hans: Kireç ihtiyacının garanti edilmesi ve kirec'in değerlendirilmesi. *Sicherung der Kalkzufuhr und Kalkverwertung, Ars Medici 45, 758-785, 1955.*

Kimya bakımından kireç kalsiyum oksiddir. Mineraloji ise kireç olarak kalsiyum karbonatı kabul eder. Kalsiyum tabiatta yalnız iki değerli olarak bulunur. Arz üzerinde kireç eşit miktarda dağılmamıştır. Bir taprakta kireç miktarı % 0.5 kadar bulunursa bu gibi yerler kireç bakımından fakir, % 2.5 den fazla ise bu gibi topraklar kireççe zengin sayılır. Gelişmiş bir şahsın organizmasında muhtelif bileşimler halinde Ca miktarı tahminen iki kilogram kadardır. Organizmada kalsiyumun, karbonat, fosfat ve sulfat bileşimleri başta gelir. Kalsiyum bileşimleri başlıca kemik yapısında yer aldıkları gibi, sinirsel kas hareket-

lerinde, kalb faaliyetinde, solunumda, kan pıhtılaşmasında önemli fonksiyona sahiptir. Bu bileşimler organizmada koruyucu maddelerin yapısına da girerler. Hazım süreçlerinde kalsiyum ihmal edilemez bir maddedir. Kalsiyum metabolizmasında Paratyroid, Adrenal ve Hipofiz ön lobu hormonlarının önemli fonksiyonları bulunur. Auxon'larla Vitamin B₁ eksikliğinde yapı metabolizma faaliyeti tamamen durur. Yazar tarafından Vitamin D'nin kalsiyum metabolizmasındaki önemi üzerinde durulmakta ve muhtelif yaştaki insanın günlük kalsiyum ihtiyacı belirtilmektedir. Ayrıca kalsiyum bakımından zengin ve fakir yiyeceklerin listesi verilmektedir.

Sabri DİLMEN (Ankara)

BECHER, A.: Hayvan beslenmesinde antibiyotiklerin kullanılmasında biyolojik ve hijyenik problemler. *Biologische und hygienische probleme bei der Anwendung der Antibiotika in der Tierernahrung, Landw. Forschung, 6, Heft 1, 1954.*

Yazar tarafından antibiyotiklerin kümes hayvanlarına, domuz ve buzağılara yedirilmesiyle elde edilen müsbet sonuçlara işaret edilmekte ve ayrıca antibiyotikle hayvan beslemenin biyolojik ve hijyenik mahzurları üzerinde durulmaktadır. Antibiyotikle hayvan beslenmesinde patojen bakterilerin dayanıklılığının arttığı ihtimali ele alınmakta ve bu probleme ilgililerin dikkati çekilmektedir. İlgililerin bu yazıyı orijinalinden okumaları tavsiye edilir.

Sabri DİLMEN (Ankara)

JUKES, H. Thomas and WILLIAMS, L. William: Antibiyotiklerin beslenme tesirleri. *Nutritional Effects of Antibiotica, Pharmacological Reviews 5, No. 4 (1953).*

Sabri DİLMEN (Ankara)

STOKSTAD, E. L. R.: Hayvan beslenmesinde antibiyotikler. *Antibiotics in Animal Nutrition, Physiological Reviews 34, 1-34, 1954.*

Antibiyotiklerle hayvan besleme alanında geniş bir literatüre dayanılarak hazırlanan bu derlemeyi ilgililerin orijinalinden okumaları tavsiye olunur.

Sabri DİLMEN (Ankara)

PETUELY, F.: Bifidus faktör, yeni bir vitamin benzeri koruyucu madde. *Der Bifidusfaktor, ein neuer vitaminartiger Wirkstoff, Die Naturwissenschaften 40, 349-352, 1953.*

Memedeki çocuğun gaitasında bulunan bakteri florasından bir bakteri olan *Lactobacillus bifidus*'un (*Bacterium bifidum* Tissier de denilir) bazan tabiatta kendiliğinden saf kültürü teğekkül ettiği halde, bu kültürü *in vitro* olarak temin etmek mümkün değildir. Çünkü suni olarak hazırlanan katı veya sıvı vasatlarda yetiştirilen *bifidum* kolonileri çocuğun barsağında olduğu gibi

diğer bakterilerin üremesini durduramazlar. Saf bifidus florasının mevcudiyeti, çocuğu parenteral dispepsilerden ve diğer barsak hastalıklarından korur. Bifidus florasının bozukluğu, enfeksiyonların çıkacağına bir işaret sayılır. Çünkü çocuklarda bu bozukluk, halkiki hastalık semptomundan önce belirir. Süt emen çocukların barsağında saf bifidus florası üzerindeki teorilere göre optimal beslenme şartları bu mekanizmada önemli rol oynar. Bu teoriye göre optimal bir beslenme asid bir barsak vasatiyle, cystin ve betagalaktoz yedirme ile sağlanabilmektedir. Halbuki bu görüş bugün için isabetli sayılamaz. Çünkü bifidus bakterileri 7.5 pH'da bulunan bir vasatta ürediği gibi suni olarak beslenen çocuklarda Cystin ve laktoz bifidus florasının üremesini kolaylaştırmaz. Buna mukabil ana sütü bifidus florasını normal durumda tutar. Ana sütünde bir bifidus faktörünün bulunduğu kabul edilmektedir. Ancak ilerlemiş yani eskimiş ana sütünde bifidus faktörü artık bulunmaz. İlgililerin bu konuyu orijinalinden okumaları tavsiye edilir.

Sabri DİLMEN (Ankara)

HAUBOLD, Helmuth: Der Kropf, eine Mangelkrankheit. (Schriftenreihe über Mangelkrankheiten. Herausgegeben von Werner Wöhlbier, Heft 4). Stuttgart - Pfleningen: Verlag Friedrich Find. VII+343, 156 Abb. und 36 Tab., 1955.

Bu eser hekim, veteriner hekim, ziraatçı, kimyager, botanikçi, öğretmen ve müesseselerin ortak çalışmalarıyla hazırlanmış olup Guatr üzerinde hazırlanmış çok geniş bir monografi'dir. Hemen hemen 800 kadar literatür gözden geçirilmiş ve kritik sonuçlar çıkarılmıştır. Keçi, domuz, köpek ve kedi gibi evcil hayvanlarda da görülen bu hastalık, veteriner hekimlik bakımından da üzerinde durulmuştur. Guatr üzerinde dünya literatürünü bir araya toplayan bu eseri ilgililere tavsiye ederiz.

Sabri DİLMEN (Ankara)